

B76

Avtalsbilaga 4

Slutrapport för projekt inom Miljömiljarden, Stockholm stad

Diarienummer för ursprunglig ansökan: Dnr: 465-2785/2005

Projektets nummer och namn: Nr: B76 Namn: Fiskväg, omlöp, faunapassage i Igelbäcken

Datum för slutrapporten: 2010-02-12

(Se separata anvisningar för hur rapporten ska fyllas i)

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	3
1 INLEDNING	4
1.1 BESKRIVNING OCH SYFTE	4
1.2 BAKGRUND OCH UTGÅNGSLÄGE.....	4
2 MÅL OCH RESULTAT	5
2.1 PROJEKTMÅL OCH DERAS UPPFYLLELSE	5
2.2 PROJEKTETS RESULTAT I RELATION TILL MÅLEN I STOCKHOLMS MILJÖPROGRAM.....	5
2.3 PROJEKTETS PÅDRIVANDE ROLL	5
2.4 TEKNISKA LÖSNINGAR.....	5
2.5 ÅTTITYD- OCH BETEENDEFÖRÄNDRINGAR.....	5
2.6 EJ UPPNÅDDA MÅL.....	5
3 PROJEKTEKONOMI	6
3.1 BIDRAG OCH KOSTNADER	6
3.2 BESPARINGSPOTENTIAL.....	6
3.3 LÖPANDE KOSTNADER.....	6
4 ARBETSSÄTT	7
4.1 PROJEKTORGANISATION	7
4.2 SAMARBETE MELLAN AKTÖRER.....	7
4.3 KVALITETSSÅKRING	7
4.4 KUNSKAPSSPRIDNING	7
5 ERFARENHETER	8
5.1 SAMLADE ERFARENHETER OCH SLUTSATSER	8
5.2 FRAMGÅNGSFAKTORER	8
5.3 FÖRVALTNING AV DET GENOMFÖRDA PROJEKTET	8
5.4 PROJEKTDOKUMENTATION OCH STYRNING.....	8
5.5 FÖLJDÅTGÄRDER	8
5.6 PROJEKTETS REPLIKERBARHET	8
6 KONTAKTUPPGIFTER	9
7 BILAGOR	10
BILAGA 1 – SAMMANFATTAT OMDÖME	11

Sammanfattning

Dämnet vid Ulriksdals slottspark hindrar fisk och andra vattenlevande djur att kunna vandra upp och ner mellan saltsjön och Igelbäcken.

Att via ett s.k. omlöp eller fiskväg som även kan kallas faunapassage planeras att göra det möjligt för djur, främst ovanliga fiskar som grönlång och nissöga, att fritt passera upp och ner förbi det dryga en meter höga dämnet. Omlöpet var tänkt att likna en naturlig svagt strömmande bäck med grus- och stenbottnar och rinna öster om den lilla ön där statyer av fiskande morianer finns. 700 tkr fanns avsatta för projektet som även finansieras genom statliga naturvårdsmedel s.k. LONA.

I skrivande stund har omlöpet ännu inte kunnat anläggas. Det beror främst på orsaker och åsikter kopplade till kulturhistoriska värden i och runt slottsparken vid Ulriksdal.

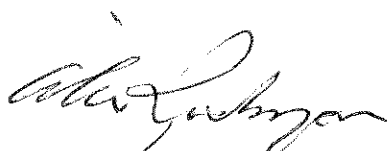
Projektet har efter synpunkter från fastighetsverket m.fl. omarbetat grundförslaget med ett längre omlöp, ca 80 meter, till en kortare fiskväg utmed bron vid Ulriksdal, ca 25 meter. Detta innebär att faunapassagen inte får en lika naturlig prägel som ett omlöp hade gett men att funktionen för vandringsbenägna fiskar ändå ska kunna vinnas.

Under 2010 löper projektet vidare med LONA-medel. 2010 kommer Riksantikvarieämbetet att ta ställning till det underlag som tagits fram via Miljömiljarden. Under 2011 kan fiskvägen uppföras med medel från LONA, statliga fiskevårdsmedel och TDA-fikekortsintäkter. Ett krav från fastighetsverket är att byggnationen görs i samband med en planerad restaurering av bron vid Ulriksdal.

Datum

12 feb 2010

Chef

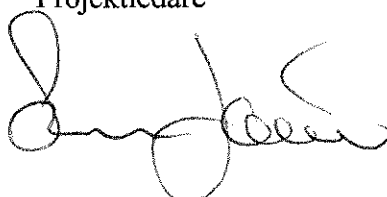
Namnförtydligande

Åke Roxberger

Datum

12 feb 2010

Projektledare

Namnförtydligande

Sverker Lovén

1 Inledning

1.1 Beskrivning och syfte

Att via ett s.k. omlöp eller fiskväg som även kan kallas faunapassage göra det möjligt för djur, främst ovanliga fiskar som grönling och nissöga, att fritt passera upp och ner förbi det dryga en meter höga dämmet vid bron, Ulriksdal.

1.2 Bakgrund och utgångsläge

För att kompensera landhöjningen har ett dämma byggts vid Ulriksdals slottspark. Dämmet gör att utseendet i parken och dammen kunnat bevaras trots landhöjningen. Dämmet ger problem för fisk och andra vattenlevande djur att kunna vandra upp och ner mellan saltsjön och Igelbäcken.

2 Mål och resultat

2.1 Projekt mål och deras uppfyllelse

Att via ett s.k. omlöp eller fiskväg som även kan kallas faunapassage göra det möjligt för djur, främst ovanliga fiskar som grönling och nissöga, att fritt passera upp och ner förbi det dryga en meter höga dämnet. Målet är ännu inte uppnått men projektet fortskrider och en fiskväg torde kunna vara klar under 2011.

Omlöpet kommer att likna en naturlig svagt strömmande bäck med grus- och stenbottnar vilket innebär att projektet även skapar nya livsmiljöer för strömlevande fauna, ca 280 m² ny strömmande biotop. Omlöpet har på inrådan från berörda vid Ulriksdal omarbetats till att bli en kortare fiskväg med önskvärd funktion för fiskvandring. Nya livsmiljöer för fisk kan endast i begränsad omfattning ordnas i själva fiskvägen. Dock finns möjligheter att något högre upp i Igelbäcken ordna lämpliga biotoper som projektet önskar.

Den befintliga dammen kommer i huvudsak att kunna vara kvar, omlöpet planeras rinna öster om den lilla ön där statyer av fiskande morianer finns. Den nuvarande versionen av planerat omlöp ligger parallellt med bron, mellan dammen och bron. Dammen planeras bli oförändrad.

2.2 Projektets resultat i relation till målen i Stockholms miljöprogram

Mål 4 Ekologisk planering och skötsel

Delmål 4:1 Skötseln av naturliga och kulturpräglade biotoper ska ge en ökad biologisk mångfald. Skötseln ska vara ekologiskt inriktad och anpassas till skyddsvärda arter enligt Artarken.

Delmål 4.1.2 Areal per år av återskapande och restaurerande ängar, betesmarker, våtmarker och andra kulturpräglade biotoper.

Målen har ännu inte uppfyllts.

2.3 Projektets pådrivande roll

Önskemålet om en faunapassage förbi dämnet vid Ulriksdal i Igelbäcken finns och har uppmärksamats av många parter ex. WWF, Naturhistoriska Riksmuseet, Länsstyrelsen, Solna kommun, Sportfiskarna m.fl. Projektet uppmärksammar generellt problem med vandringshinder i många vattendrag.

2.4 Tekniska lösningar

Projektet har ännu inte genomförts men kommer att kunna visa en ny modifierad typ av teknisk lösning för fiskvägar - en kombination av s.k. Denil-ränna, en klassisk bassängtrappa och en slits-trappa.

2.5 Attityd- och beteendeförändringar

Vikten av öppna vandringsvägar för fisk i vattendrag har fått större spridning och acceptans. Att befara att ex. gädda från Edsviken skall tära på grönligbeståndet i Igelbäcken om fiskvägen byggs har också debatterats. En undersökning från Lund visar att detta inte ska vara något problem under förutsättning att lämpliga biotoper för grönling eller annan bytesfisk finns.

2.6 Ej uppnådda mål

Det huvudsakliga målet - att överbrygga problemet med stängda vandringsvägar för fisk har ännu inte kunnat åtgärdas p.g.a. en mycket utdragen remissprocess inkl. projektering.

3 Projektekonomi

3.1 Bidrag och kostnader

Tabell A

Beviljat bidrag i kr (avser Miljömiljarden)	Utnyttjat bidrag i kr (avser Miljömiljarden)	Total kostnad i kr (inkl. annan finansiering)
500000	287980	287980

Tabell B

Post	Utnyttjat bidrag i kr (avser Miljömiljarden)					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Projektering			73266	90330		
Möten, projektering, Ritningsarbeten, eget arbete					9106	
Konsultkjälp, möte					5340	
Slutritning						90000
Projektledning, slutrapport						19937
Summa			73266	90330	14446	109937

3.2 Besparingspotential

Ej relevant.

3.3 Löpande kostnader

Fiskvägen vid Ulriksdal kommer, när den är klar, inte att behöva nämrvärda drift- eller skötsel-kostnader.

4 Arbetssätt

4.1 Projektorganisation

Projektledning: Projektledare, Sverker Lovén, ca 4 %
Ekonomiuppföljning, Ingrid Widegren och Åsa Lenander

Arbetsgrupp

Länsstyrelsen, Henrik C Andersson
Naturhistoriska Riksmuseet, Stefan Lundberg

Sakkunniga

Terra-Limno Gruppen, konsult Lars Pettersson
WSP, landskapsarkitekt Marie Åslund

Referensgrupp, möten

Kolbjörn Waern, slottsarkitekt, Ulriksdals och Hagaparkens byggnader
Jan-Erik Ellfolk, slottsarkitekt, Ulriksdals och Hagaparkens byggnader
Gunnar Björkman, Kungliga Djurgårdsförvaltningen
Henrik Niklasson, Kungliga Djurgårdsförvaltningen
Lena Löfgren-Uppsäll, Statens Fastighetsverk
Lennart von Quanten, Statens Fastighetsverk
Oiva Isola, Riksantikvarieämbetet
Lars Nyberg, Miljöavdelningen, Länsstyrelsen i Stockholms län
Anders Nylén, Naturvårdsenheten, Länsstyrelsen i Stockholms län
Mats Jonsäter, Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen i Stockholms län
Johanna Alton, Kulturmiljöenheten, Länsstyrelsen i Stockholms län
Britt Forsén, Naturvårdsenheten, Länsstyrelsen i Stockholms län
Karin Ek, Miljöanalysenheten, Länsstyrelsen i Stockholms län
Peter von Knorring, konsult
m.fl.

4.2 Samarbete mellan aktörer

Återkommande möten mellan projektet och förvaltninggruppen för Ulriksdals slott. Möten på länsstyrelsen. Studibesök - nya fiskvägar i Fyrisån, Uppsala.

4.3 Kvalitetssäkring

Redovisning till Miljömiljarden.

4.4 Kunskapsspridning

Redovisning till Miljömiljarden. Föredragning för Vattenprogrammet. Miljöportalen.

5 Erfarenheter

5.1 Samlade erfarenheter och slutsatser

Det krävs extraordinära beskrivningar, gärna modeller för att gestalta hur en fiskväg kan komma att se ut och fungera. Projektet har uppmärksammat nödvändigheten av att bygga bort vandringshinder i vattendrag för vattenlevande organismer. Tydligt beskrivit att kulturhistoriska värden mycket väl kan samsas med naturvård, att kulturhistoria även kan innefatta vår tids synpunkter och önskemål. Att predation inte utgör ett alvarligt problem för beståndet av bytesdjur i ett fungerande naturligt vattendrag

5.2 Framgångsfaktorer

Ulriksdals slotts förvaltningsgrupp har gett acceptans för ett fortsatt arbete med förslaget.

5.3 Förvaltning av det genomförda projektet

Alla framtagna ritningar och utredningar kommer att ligga till grund för Fastighetsverkets ansökan till Riksantikvarieämbetet om tillåtelse att få uppföra fiskvägen vid Ulriksdal.

5.4 Projektdokumentation och styrning

Förvaltningen har kontrollerat (och godkänt) att beställda uppdrag har utförts enligt projekt- och arbetsbeskrivningar.

5.5 Följdåtgärder

Tillstånd från Riskantikvarieämbetet för anläggande av fiskväg. Anmälan till Länsstyrelsen om vattenverksamhet. Färdigställande av fiskvägen vid Ulriksdal.

5.6 Projektets replikerbarhet

Restaurering och åtgärder i vattendrag för att gynna fisklek är viktigt. Under 2009 har problem med fiskreproduktion i skärgården uppmärksamats genom att restaurera och åtgärda mynningsområden i bäckar så att fisk, främst gädda skall kunna leka där i väntan på att reproduktionen i skärgårdsvikarna ska börja fungera igen. Det handlar om att eliminera vandringshinder, säkra vattenflöden och skapa gynnsamma lekbiotoper.

6 Kontaktuppgifter

Sverker Lovén
Stockholms idrottsförvaltning
Box 8313
104 20 Stockholm
Telnr: 08-5082 76 80
fax nr: 08-5082 84 55
sverker.loven@idrott.stockholm.se
www.stockholm.se/idrott/fiske

7 Bilagor

- Terra-Limno Gruppen AB, Förstudie avseende faunapassage i Igelbäcken.
- Reviderat förslag för fiskväg vid Ulriksdals slottedamm, Sverker Lovén
- Kulturhistoriska synpunkter på vandringsväg i Igelbäcken, Jan-Erik Ellfolk m.fl.
- Mötesanteckningar från möte på Länsstyrelsen om vandringsväg för fisk i Igelbäcken.
- Korrespondens mellan Stefa Lundberg (Naturhistoriska Riksmuseet) och Erik Degerman (Fiskeriverket) om risken för att påverka grönlingsbeståndet om fiskväg byggs.
- Ansökan till Riksantikvarieämbetet, ritning och gestaltning, WSP, Marie Åslund (biläggs senare, ej klar 2010-02-12 p.g.a. sträng tidig vinter som försvårar inmätningar)

Bilaga 1 – Sammanfattat omdöme

Nr	Påstående	Instämmer				
		Inte alls	I viss mån	Ganska mycket	Helt	Vet ej
1	De uppnådda resultaten överensstämmer med de tidigare angivna målen.	☐	☒	☐	☐	☐
2	Det genomförda projektet medför en positiv påverkan på miljön.	☐	☐	☒	☐	☐
3	Projektet bidrar till utvecklingen av ny teknik (t ex genom användningen av sådan teknik).	☐	☐	☒	☐	☐
4	Projektet har lett till attityd- och/eller beteendeförändringar.	☐	☐	☐	☒	☐
5	Projektet medför minskade kostnader (för drift och underhåll, t. ex. i form av energikostnader).	☒	☐	☐	☐	☒
6	Samarbetet med andra aktörer inom och utom staden har fungerat väl.	☐	☐	☒	☐	☐
7	Projektresultaten kommer till användning inom förvaltningen/bolaget, eller inom andra förvaltningar/bolag.	☐	☐	☐	☒	☐
8	Projektet är så bra att det bör upprepas (inte nödvändigtvis i samma förvaltning/bolag).	☐	☐	☐	☒	☐